

Bilagorna till version 2 av ...



Lärohandledning
Åk 5

Pernilla Lundenmark
Karin Lönnqvist
Anna Modigh

Sanoma Utbildning



SANOMA UTBILDNING

Postadress: Box 38013, 100 64 Stockholm
Besöksadress: Rosenlundsgatan 54, Stockholm
www.sanomautbildning.se
info@sanomautbildning.se

Order/Läromedelsinformation

Telefon: 08-587 642 10

Projektleddning och redaktör: Karin Lönnqvist/Långnäs Bokprojekt

Grafisk form: Anette Hedberg/AH Form

Illustrationer: Bilaga 4: Björn Berg

Bilaga 5, 6: Karin Södergren

Bilaga A–H, M–N, 23, 26, 27, 29, 31: Anette Hedberg/AH Form

Bilaga A–L, 9, 11, 18, 28: Feri Fazeli/Fazeli form & illustration

Bilagorna ingår i nedanstående titel och får enbart användas tillsammans med den för undervisning i egen klass.

ZickZack 5 Läsrummet Lärarhandledning, version 2

ISBN: 978-91-523-5843-6

© 2022 Pernilla Lundenmark, Karin Lönnqvist, Anna Modigh och Sanoma Utbildning AB, Stockholm



Kopieringsförbud! Detta verk är skyddat av lagen om upphovsrätt. Kopiering, utöver lärares rätt att kopiera för undervisningsbruk enligt Bonus Copyright Access avtal, är förbjuden. Sådant avtal tecknas mellan upphovsrättsorganisationer och huvudman för utbildningsanordnare, t.ex. kommuner/universitet. För information om avtalet hänvisas till utbildningsanordnarens huvudman eller Bonus Copyright Access. Den som bryter mot lagen om upphovsrätt kan åtalas av allmän åklagare och dömas till böter eller fängelse i upp till två år samt bli skyldig att erlagga ersättning till upphovsman/rättsinnehavare.

Undantag från kopieringsförbudet: Sidor märkta ”Kopiering tillåten”.

Innehåll

Inledningens bilagor

- Affischer på läsförståelsestrategierna (Bilaga A–H) 4
- Parläsning (Bilaga I) 12
- Kort med läsförståelsestrategierna (Bilaga J–L) 13
- Persongalleri (Bilaga M) 19
- Karaktärsbeskrivning (Bilaga N) 20
- Träna högläsning (Bilaga O) 21
- Matriser (Bilaga P–Q) 22

Bilagor

- Tema 1 (Bilaga 1–2) 28
- Tema 2 (Bilaga 3–7) 30
- Tema 3 (Bilaga 8–16) 35
- Tema 4 (Bilaga 17–19) 53
- Tema 5 (Bilaga 20–23) 56
- Tema 6 (Bilaga 24–31) 63

STÄLL FRÅGOR

Varför?

För att du ska interagera med texten, det vill säga ställa frågor till dig själv om innehållet.

För att du ska ifrågasätta din läsförståelse, det vill säga kontrollera att du förstår.

Hur?

Ställ frågor till dig själv före, under och efter läsningen.

Ställ frågor om det som står på, mellan och bortom raderna.

Använd andra läsförståelsestrategier för att "räta ut frågetecknen".



Före, under och efter läsningen:

Vad undrar, tycker och tänker du ...

- innan du börjar läsa texten
- medan du läser den
- när du har läst den färdigt?

Hur ska du göra för att "räta ut frågetecknen"?



FÖRUTSPÅ

Varför?

För att du ska bilda dig en uppfattning om vad texten kommer att handla om, vilken typ av text det är och hur du bör läsa den.

För att du ska få flyt i läsningen.

Hur?

Läs rubriker, ingresser, underrubriker, bildtexter, titta på bilder och läs lite här och där i texten.

Använd den information du då får för att förutspå vad texten kommer att handla om.

Försök förutspå vad som kommer att hända härnäst eller vad nästa avsnitt kommer att handla om.



Före läsningen:

Vad tror du att texten kommer att handla om ...

- när du tittar på rubriken, underrubrikerna, bilderna och bildtexterna
- när du har läst första meningen i varje stycke eller på varje sida
- när du tittar på bokens framsida och baksidestext?

Vad är det för typ av text?

Vad är syftet med läsningen – att uppleva, lära sig eller hitta information?

Hur ska du läsa texten?

Under läsningen:

Vad kommer att hända härnäst, tror du?

Vad kommer nästa avsnitt eller kapitel att handla om, tror du?



GÖR KOPPLINGAR

Varför?

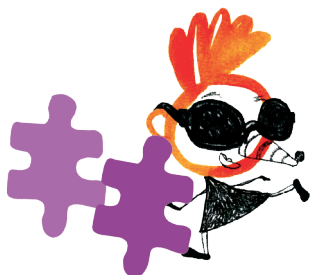
För att du ska känna att texten berör dig och känns meningsfull.
För att du ska få en djupare förståelse och upplevelse av innehållet.

Hur?

Jämför textens innehåll med dina egna erfarenheter, kunskaper och tankar. Använd dessa för att förstå texten.

Gör kopplingar mellan texten och ...

- dig själv
- andra texter som du har läst eller filmer som du har sett
- händelser i omvärlden (historiska eller nutida).



Före läsningen:

Vad vet du redan om ämnet/området/ innehållet som texten kommer att handla om?

Hur har du fått reda på det?

Under och efter läsningen:

Vilka händelser i ditt liv kommer du att tänka på när du läser texten?

Vilken bok eller film får texten dig att tänka på?

Vilken händelse (nutida eller historisk) får texten dig att tänka på?



VISUALISERA

Varför?

För att du ska uppfatta texten som levande och intressant.

För att du ska känna att texten berör.

För att du lättare ska minnas det du har läst.

Hur?

Använd den information du får i texten, de slutsatser du drar, dina egna erfarenheter och tankar för att skapa inre bilder.

Ta hjälp av dina sinnen för att skapa bilder i huvudet, det vill säga fundera på vad du ser, hör, känner och upplever när du läser och vad i texten det var som gav upphov till bilderna.



Under och efter läsningen:

Hur upplever du personer, platser och händelser i texten?

- Hur ser de ut?
- Hur låter de?
- Hur känns de?

Vad i texten hjälpte dig att skapa de inre bilderna?

Vilka sinnen tar du hjälp av när du skapar dina inre bilder (synen, känseln, hörseln, lukten, smaken)?



FÖRTYDLIGA

Varför?

För att du ska kunna förtydliga viktigt innehåll i texten samt klargöra centrala och betydelsebärande ord och begrepp i texten medan du läser.

Hur?

Förtydliga viktig information som står "på raderna" i texten.

Försök avgöra om ordet/begreppet/uttrycket som är oklart är betydelsebärande eller ej. Om inte, hoppa över och läs vidare.

Om ordet/begreppet/uttrycket verkar vara viktigt, ta hjälp av någon ordförståelsestrategi för att förstå, till exempel:

- sammanhanget
- hur orden används i meningen
- beståndsdelarna
- eventuellt släktskap
- bildstöd.



Under och efter läsningen:

Vilken information i texten är viktig?

Vad är det du inte förstår – ett ord, ett uttryck, ett begrepp?

Är ordet/begreppet/uttrycket viktigt eller kan du hoppa över det?

Kan du räkna ut vad ordet/begreppet/uttrycket betyder genom att ta hjälp av ...

- vilket sammanhanget det står i
- hur det används i meningen
- vilka delar det består av
- vilka släktskap det finns med andra språk
- vilket bildstöd som finns?



LETA LEDTRÅDAR

Varför?

För att du ska kunna uppfatta ”inbäddad” information i texten.

Hur?

Dra slutsatser om innehållet för att fylla i det som inte står utskrivet i texten genom att ...

- leta ledtrådar i texten
- sammanföra och tolka information (text, bilder och grafik)
- ta hjälp av sammanhanget
- vid behov använda dina egna erfarenheter och bakgrundskunskap.



Under och efter läsningen:

Vad förstår du och hur vet du att det är så?

Vad står det i texten och vad kan du räkna ut?

Vilka slutsatser kan du dra av informationen i texten?

Vad står uttalat i texten och vad är underförstått?

Vilken information hämtar du i texten för att förstå och vad hämtar du från dina egna kunskaper och erfarenheter?



SAMMANFATTA

Varför?

För att du ska kunna avgöra vad som är viktigt och mindre viktigt i texten.

För att du ska kunna urskilja och lättare minnas textens handling, budskap och innehåll.

Hur?

Stanna upp lite då och då och summera vilket innehåll, vilka händelser och vilket budskap som var viktigast i ...

- stycket
- kapitlet
- hela texten.



Under och efter läsningen:

Vilka fakta var viktiga i texten?

Vilka händelser var viktiga?

Var och när utspelade det sig?

Vilka personer/karaktärer handlade det om?

Vad fick du veta om platsen, tiden, händelserna, personerna, företeelsen ...?

Hur fungerade det?

Varför hände det?



GRANSKA OCH VÄRDERA

Varför?

För att du ska utveckla ett källkritiskt förhållningsätt till texten och dess författare.

Hur?

Granska och värdera textens ...

- syfte
- innehåll
- struktur
- språk.

Granska och värdera författarens ...

- avsikt
- trovärdighet
- urval
- förmåga.



Före, under och efter läsningen:

Vad är syftet med texten?

Vad handlar den om?

Hur är den strukturerad?

Hur är den skriven?

Är innehållet trovärdigt?

Är faktauppgifterna korrekta?

Finns källhänvisningar?

Vad är fakta, vad är åsikt?

Finns det bilder?

Hjälper de dig att förstå innehållet?

Bär, kompletterar, förtydligar eller förstärker de innehållet?

Vilket urval har författaren gjort?

Vad har hen valt att ta med?

Vad har hen valt bort?

Hur har hen vinklat texten?

Vems perspektiv lyfts fram?

Lyckas författaren förmedla sitt budskap?

Hur använder hen språket?

Är hen kunnig/trovärdig?

Vad hade kunnat göras annorlunda?



Parläsning

De här läsförståelsestrategierna använde _____

när han/hon läste _____



Ställ frågor

Det här undrade jag över/tänkte jag på före, under och efter läsningen: ...



Förutspå

Jag tror att texten kommer att handla om ... därför att ...

Jag tror att ... kommer att hända eftersom ...



Gör kopplingar

Om det här ämnet vet jag ...

Det här påminner mig om ...



Visualisera

När jag läste ... såg/kände/hörde/tänkte jag ... i mitt huvud.

Om jag skulle rita en bild av det här så ...



Förtydliga

Det viktigaste i texten är ...

Jag förstod inte det här ordet/begreppet/uttrycket ...

Jag löste problemet genom att ...



Leta ledtrådar

Jag tror/förstår/kan räkna ut att ... eftersom ...

Eftersom det står ... i texten, så förstår jag ...



Sammanfatta

Den här texten/det här stycket handlar om ...

Jag tycker att ... var viktigast i texten, därför att ...

Följande personer/karaktärer mötte jag i texten ... Det här fick jag veta om dem ...

I följande miljöer utspelade sig texten ... Så här såg det ut ...



Granska och värdera

Det här är en ... text. Det förstår man eftersom ...

Texten är trovärdig/inte trovärdig ... eftersom ...





Ställ frågor

Vad undrar, tycker och tänker du ...

- innan du börjar läsa texten
- medan du läser den
- när du har läst den färdigt?

Hur ska du göra för att "räta ut frågetecknen"?

LÄSFÖRSTÅELSESTRATEGIER



Förutspå

Vad tror du att texten kommer att handla om ...

- när du tittar på rubriken, underrubrikerna, bilderna och bildtexterna
- när du har läst första meningen i varje stycke eller på varje sida
- när du tittar på bokens framsida och baksidestext?

Vad är det för typ av text?

Vad är syftet med läsningen – att uppleva, lära sig eller hitta information?

Hur ska du läsa texten?

Vad kommer att hända härnäst, tror du?

Vad kommer nästa avsnitt eller kapitel att handla om, tror du?

LÄSFÖRSTÅELSESTRATEGIER



Gör kopplingar

Vad vet du redan om ämnet/området/innehållet som texten kommer att handla om?

Hur har du fått reda på det?

Vilka händelser i ditt liv kommer du att tänka på när du läser texten?

Vilken bok eller film får texten dig att tänka på?

Vilken händelse (nutida eller historisk) får texten dig att tänka på?

LÄSFÖRSTÅELSESTRATEGIER



Visualisera

Hur upplever du personer, platser och händelser i texten?

- Hur ser de ut?
- Hur låter de?
- Hur känns de?

Vad i texten hjälpte dig att skapa de inre bilderna?

Vilka sinnen tar du hjälp av när du skapar dina inre bilder (synen, känslan, hörseln, lukten, smaken)?

LÄSFÖRSTÅELSESTRATEGIER



J1



Förtydliga

Vilken information i texten är viktig?

Vad är det du inte förstår – ett ord, ett uttryck, ett begrepp?

Är ordet/begreppet/uttrycket viktigt eller kan du hoppa över det?

Kan du räkna ut vad ordet/begreppet/uttrycket betyder genom att ta hjälp av ...

- vilket sammanhang det står i
- hur det används i meningen
- vilka delar det består av
- vilka släktskap det finns med andra språk
- vilket bildstöd som finns?

LÄSFÖRSTÅELSESTRATEGIER



Leta ledtrådar

Vad förstår du och hur vet du att det är så?

Vad står det i texten och vad kan du räkna ut?

Vilka slutsatser kan du dra av informationen i texten?

Vad står uttalat i texten och vad är underförstått?

Vilken information hämtar du i texten för att förstå och vad hämtar du från dina egna kunskaper och erfarenheter?

LÄSFÖRSTÅELSESTRATEGIER



Sammanfatta

Vilka fakta var viktiga i texten?

Vilka händelser var viktiga?

Var och när utspelade det sig?

Vilka personer/karaktärer handlade det om?

Vad fick du veta om platsen, tiden, händelserna, personerna, företeelsen ...?

Hur fungerade det?

Varför hände det?

LÄSFÖRSTÅELSESTRATEGIER



Granska och värdera

Vad är syftet med texten? Vad handlar den om?

Hur är den strukturerad? Hur är den skriven?

Är innehållet trovärdigt? Är faktauppgifterna korrekta?

Finns källhänvisningar? Vad är fakta, vad är åsikt?

Finns det bilder? Hjälper de dig att förstå innehållet?

Bär, kompletterar, förtydligar eller förstärker de innehållet?

Vilket urval har författaren gjort? Vad har hen valt att ta med?

Vad har hen valt bort? Hur har hen vinklat texten?

Vems perspektiv lyfts fram?

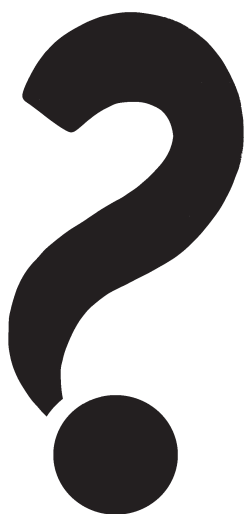
Lyckas författaren förmedla sitt budskap?

Hur använder hen språket? Är hen kunnig/trovärdig?

Vad hade kunnat göras annorlunda?

LÄSFÖRSTÅELSESTRATEGIER

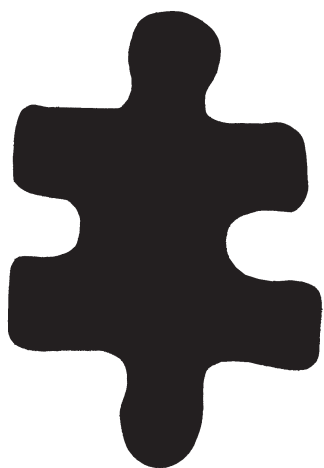




STÅLL FRÅGOR



FÖRUTSPÅ



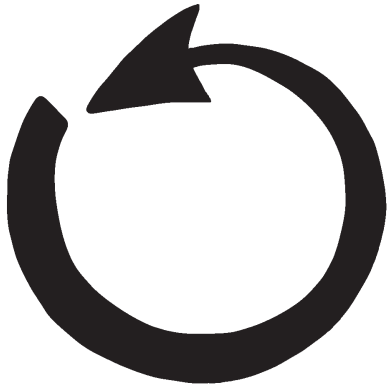
GÖR KOPPLINGAR



VISUALISERA



K1



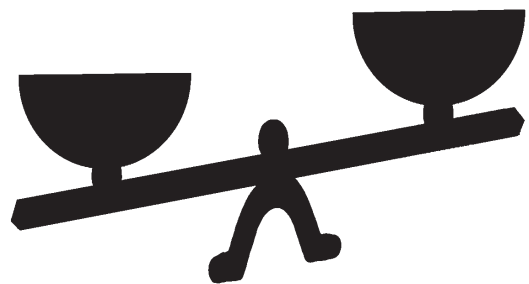
FÖRTYDLIGA



LETA LEDTRÅDAR



SAMMANFATTA



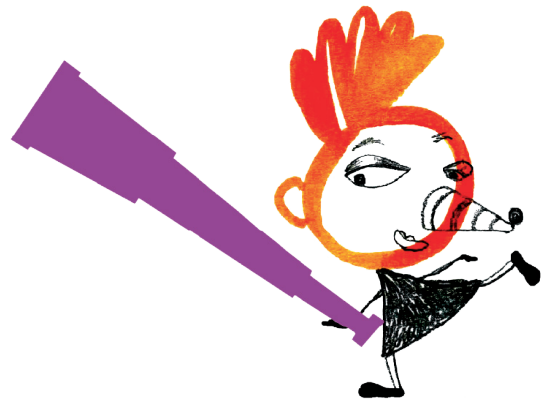
GRANSKA OCH VÄRDERA



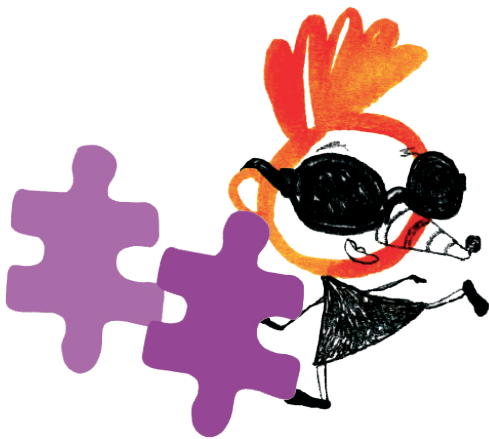
K2



STÄLL FRÅGOR



FÖRUTSPÅ



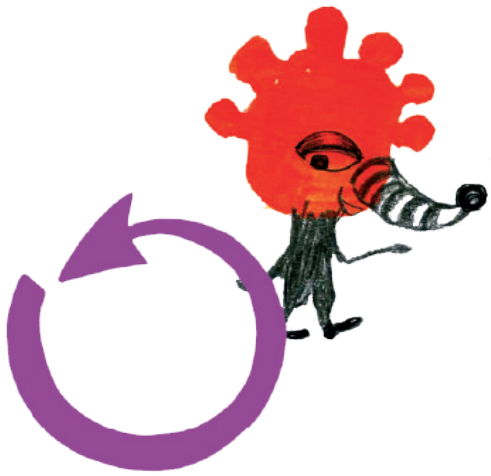
GÖR KOPPLINGAR



VISUALISERA



L1



FÖRTYDLIGA



LETA LEDTRÅDAR



SAMMANFATTA



GRANSKA OCH VÄRDERA



L2

Persongalleri

Diagram illustrating a character gallery template with seven hand-drawn colored ovals. Each oval contains labels for Name, Role, and Relation. One oval is labeled 'Bokens titel:'.

- Oval 1 (Red):
 - Name:
 - Relation:
 - Roll:
- Oval 2 (Green):
 - Name:
 - Relation:
 - Roll:
- Oval 3 (Yellow-Green):
 - Name:
 - Relation:
 - Roll:
- Oval 4 (Red):
 - Bokens titel:
- Oval 5 (Orange):
 - Name:
 - Relation:
 - Roll:
- Oval 6 (Teal):
 - Name:
 - Relation:
 - Roll:
- Oval 7 (Purple):
 - Name:
 - Relation:
 - Roll:

M

Karaktärsbeskrivning

The worksheet features a central white silhouette of a human figure. Surrounding it are five hand-drawn, irregular shapes in different colors, each with a label:

- Top-left (purple):** Labeled "Namn:"
- Top-right (yellow):** Labeled "Ålder:"
- Middle-left (red):** Labeled "Personlighet/karaktärsdrag:"
- Middle-right (green):** Labeled "Utseende:"
- Bottom-left (blue):** Labeled "Roll i berättelsen:"
- Bottom-right (orange):** Labeled "Relation till övriga karaktärer:"

N

Träna högläsning

Arbeta tillsammans två och två.

Namn: _____

Du som ska läsa

Välj ut ett textavsnitt. Du bör ha läst texten åtminstone en gång tidigare. Bestäm vad du ska tänka på när du läser avsnittet högt för en kamrat.

Jag ska _____

Läs sedan texten högt för kamraten.

Du som ska lyssna

Lyssna på din kamrat när han/hon läser texten högt för dig. Fundera på:

	Ja	Oftast	Nej
1. Läste han/hon texten korrekt?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
2. Var det flyt i läsningen?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
3. Tog han/hon hänsyn till interpunktionen?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
4. Varierade han/hon tonfallet?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
5. Betonade han/hon ord eller uttryck på ett bra sätt?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

Be kamraten återberätta innehållet i texten.

	Ja	Nästan	Nej
6. Återberättade han/hon med egna ord?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
7. Fick han/hon med det viktigaste?	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>

Båda

Utvärdera läsningen med hjälp av frågorna 1–7. Diskutera sedan vad du som läste behöver träna mer på.

Du som läste

Jag behöver träna mer på _____

Byt sedan roller.



Stöd för formativ bedömning i svenska (samtala)

Eleven ...	Nästa steg för eleven	Betygskriterier i svenska för betyget E/C/A i slutet av årskurs 6
<ul style="list-style-type: none">- deltar aktivt i samtalet- uttrycker sig klart och tydligt- håller sig till ämnet- driver samtalet framåt, dvs utvecklar frågeställningen, ger exempel, ställer följdfrågor, ber om förtydliganden- deltar på ett jämnställt sätt i samtalet- omformulerar sig när det är svårt att finna rätt ord		Eleven samtalat om bekanta ämnen på ett sätt som till viss del upprätthåller samtalen / relativt väl / väl. ...

P1





Stöd för formativ bedömning i svenska (läsa)

Eleven ...	Nästa steg för eleven	Betygskriterier i svenska för betyget E/C/A i slutet av årskurs 6
<ul style="list-style-type: none">- kan avkoda och samtidigt förstå enklare/åldersadekval/avancerad skönlitteratur och sakprosa- anpassar vid högläsning (av enklare/åldersadekval/avancerade texter) läshastighet, intonation och frasering för att skapa inlevelse- kan avgöra textens och läsningens syfte och välja läsmetod därefter		Eleven läser skönlitteratur och sakprosatexter för barn och ungdomar med flyt / gott flyt / mycket gott flyt
<ul style="list-style-type: none">- gör kopplingar mellan texten och sig själv, andra texter och/eller omvärlden- visualiserar textens innehåll- letar ledtrådar och tolkar det som är uttalat i texten- förtydligar och reder ut oklarheter i texten med hjälp av olika ordförståelsestrategier- granskar och värderar textens syfte, innehåll och språk samt författarens avsikt, urval och trovärdighet		och visar grundläggande / god / mycket god läsförståelse.
<ul style="list-style-type: none">- återger, sammanfattar och resonerar om olika texters innehåll, handling, budskap ...- vägar uttrycka tankar, idéer och innehåll även om språket inte riktigt räcker till- omformulerar sig när det är svårt att finna rätt ord		Dessutom sammanfattar eleven olika texter med viss / relativt god / god säkerhet. Eleven för också enkla / utvecklade / välutvecklade resonemang om tydligt framträdande budskap i olika texter.

P2





Stöd för formativ bedömning i svenska (informationssökning och källkritik)

Eleven ...	Nästa steg för eleven	Betygskriterier i svenska för betyget E/C/A i slutet av årskurs 6
<ul style="list-style-type: none">- hittar information genom att sökläsa, leta i alfabetiskt ordnade listor och/eller använda digitala sökfunktioner- sovrar bland informationen och väljer ut relevant information- granskar informationen genom att ställa källkritiska frågor: Vem, varför, vad, hur ...?- granskar och värderar textens syfte, innehåll och språk samt författarens avsikt, urval och trovärdighet- använder flera källor för att jämföra informationen		Eleven söker och väljer med viss / relativt god / god säkerhet information från ett avgränsat urval av källor och presenterar informationen med egna formuleringar och ämnesspecifika ord och begrepp. Eleven för enkla / utvecklade / välutvecklade resonemang om informationens användbarhet.
<ul style="list-style-type: none">- kan visa på skillnader och likheter mellan svenska, danska och norska i texter (muntliga eller skriftliga)- kan ge exempel på hur språket i en text (muntlig eller skriftlig) visar <i>när</i> och <i>var</i> texten skrivs/presenterades		Eleven för utifrån givna exempel enkla resonemang om några aspekter av språk och språkbruk i Sverige och Norden.

P3

Stöd för formativ bedömning i svenska som andraspråk (samtala)

Eleven ...	Nästa steg för eleven	Betygskriterier i svenska som andraspråk för betyget E/C/A i slutet av årskurs 6
<ul style="list-style-type: none">- deltar aktivt i samtalet- uttrycker sig klart och tydligt- håller sig till ämnet- driver samtalet framåt, dvs utvecklar frågeställningen, ger exempel, ställer följdfrågor, ber om förtydliganden- deltar på ett jämnställt sätt i samtalet		Eleven samtalar om bekanta ämnen på ett sätt som till viss del upprätthåller samtalen / relativt väl / väl. ...
<ul style="list-style-type: none">- vågar uttrycka tankar, idéer och innehåll även om språket inte riktigt räcker till- omformulerar sig när det är svårt att finna rätt ord- uttrycker sig med vissa andraspråksdrag		Elevens muntliga kommunikation kan i olika grad innehålla andraspråksdrag beroende på den innehållsliga och tankemässiga komplexiteten.

Q1





Stöd för formativ bedömning i svenska som andraspråk (läsa)

Eleven ...	Nästa steg för eleven	Betygskriterier i svenska för betyget E/C/A i slutet av årskurs 6
<ul style="list-style-type: none">- kan avkoda och samtidigt förstå enklare/åldersadekval/avancerad skönlitteratur och sakprosa- anpassar vid högläsning (av enklare/åldersadekval/avancerade texter) läshastighet, intonation och frasering för att skapa inlevelse- kan avgöra textens och läsningens syfte och välja läsmetod därefter		Eleven läser skönlitteratur och sakprosatexter för barn och ungdomar med flyt / gott flyt / mycket gott flyt
<ul style="list-style-type: none">- gör kopplingar mellan texten och sig själv, andra texter och/eller omvärlden- visualiserar textens innehåll - letar ledtrådar och tolkar det som är outtalat i texten- förtydligar och reder ut oklarheter i texten med hjälp av olika ordförståelse strategier- granskar och värderar textens syfte, innehåll och språk samt författarens avsikt, urval och trovärdighet		och visar grundläggande / god / mycket god läsförståelse.
<ul style="list-style-type: none">- återger, sammanfattar och resonerar om olika texters innehåll, handling, budskap ...- vågar uttrycka tankar, idéer och innehåll även om språket inte riktigt räcker till- omformulerar sig när det är svårt att finna rätt ord- uttrycker sig med vissa andraspraksdrag		Dessutom sammanfattar eleven olika texter med viss / relativt god / god säkerhet. Eleven för också enkla / utvecklade / välutvecklade resonemang om tydligt framträdande budskap i olika texter.

Q2





Stöd för formativ bedömning i svenska som andraspråk (informationssökning och källkritik)

Eleven ...	Nästa steg för eleven	Betygskriterier i svenska för betyget E/C/A i slutet av årskurs 6
<ul style="list-style-type: none">- hittar information genom att sökläsa, leta i alfabetiskt ordnade listor och/eller använda digitala sökfunktioner- sovrar bland informationen och väljer ut relevant information- granskar informationen genom att ställa källkritiska frågor: Vem, varför, vad, hur ...?- granskar och värderar textens syfte, innehåll och språk samt författarens avsikt, urval och trovärdighet- använder flera källor för att jämföra informationen		Eleven söker och väljer med viss / relativt god / god säkerhet information från ett avgränsat urval av källor och presenterar informationen med egna formuleringar och ämnesspecifika ord och begrepp. Eleven för enkla / utvecklade / välutvecklade resonemang om informationens användbarhet.

Q3

Somliga dagar

Somliga dagar
går allt så lätt.
Solen skiner
och talen blir rätt.

Spelar man kula
vinner man bums.
Rasten är rolig
och maten är mums.

Andra dagar
går allt på sne.
Försöka med något
är ingen idé.

Man glömmer och tappar,
blir sist och sämst.
Man ramlar på gården
och slår sig hemskt.

Nu hoppas jag
på en somlig dag.

Av Britt G. Hallqvist, ur *Folk är så olika*,
Stockholm: Bonnier Förlag 1976.

En skrämmande och vidrig syn

Alla kvinnorna, eller snarare häxorna, satt nu orörliga på sina stolar och stirrade som hypnotiserade på någon som plötsligt hade dykt upp på podiet. Denna någon var en kvinna.

Det första jag lade märke till hos henne var hennes storlek. Hon var så liten, antagligen inte mer än strax över en och trettiofem. Hon såg ganska ung ut, jag gissade på så där en tjugofem, tjugosex år, och hon var väldigt vacker. Hon var klädd i en ganska elegant, lång, svart klänning som nådde ända ner till golvet och hon hade svarta handskar som gick ända upp till armbågarna. Till skillnad från de övriga hade hon inte hatt.

Jag tyckte inte alls att hon såg ut som någon häxa, men det var ju omöjligt, för vad i hela fridens namn skulle hon annars göra uppe på det där podiet? Och varför i himlens namn stirrade alla de andra häxorna på henne med en sådan blandning av beundran, vördnad och skräck?

Den unga damen på podiet förde nu mycket långsamt händerna mot ansiktet. Jag såg hur hon hakade av något bakom öronen med sina behandskade händer, och sedan ... sedan tog hon tag i sina kinder och lyfte helt enkelt bort sitt ansikte! Hela det där vackra ansiktet lossnade! Det var en mask! Medan hon tog av sig masken vände hon sig åt sidan och placerade den mycket försiktigt på ett litet bord bredvid sig, och när hon vände sig mot oss igen, höll jag på att skrika högt av förfäran.

Hennes ansikte var det förfärligaste och hemskaste jag någonsin har sett. Blotta åsynen av det gjorde att jag började darra i hela kroppen. Det var så skrynkligt och rynkigt, skrumpet och hopfallet att det såg ut som om det hade varit inlagt i ättikslag.

Det var en skrämmande och vidrig syn. Det såg inte alls ut som ett ansikte, det såg skämt och ruttet och förmultnat ut på något vis. Det såg faktiskt ut som om det hade börjat ruttna i kanterna och mitt i ansiktet, runt munnen och kinderna, såg jag att skinnet var sönderfrätt och maskätet, som om det vore fullt av larver där inne.

Ibland händer det att något är så förfärligt att man blir helt förtrollad av det och inte kan låta bli att titta. Så var det med mig. Jag var helt trollbunden av det fasansfulla i den där kvinnans anletsdrag. Men det var inte bara det. Hennes ögon liknade ormar när de blixtrade ut över församlingen.

Jag insåg naturligtvis med en gång att det där var ingen mindre än överhäxan själv. Jag insåg också varför hon hade burit mask. Hon skulle aldrig ha kunnat visa sig för folk, än mindre ha kunnat ta in på ett hotell, med sitt eget ansikte. Alla som hade fått syn på henne skulle vrålande av skräck ha sprungit sin väg.

Den vita hästen dansar i sin hage

Den vita hästen dansar i sin hage
bland alla tusen stjärnor små
En ljusblå fjäril vilar på hans mage
Det är för fjärilen han dansar så!

Om natten sover hästen under himlens fäste
och alla stjärnorna är så små
Den lilla näktergalen hörs ifrån sitt näste
Det är för hästens skull han sjunger så!

Av Barbro Lindgren, ur *Nu sjunger näktergalen*,
Caprice Records, 1987.

Tema 2

En omöjlig uppgift



© Bildmakarna Berg AB, 1966

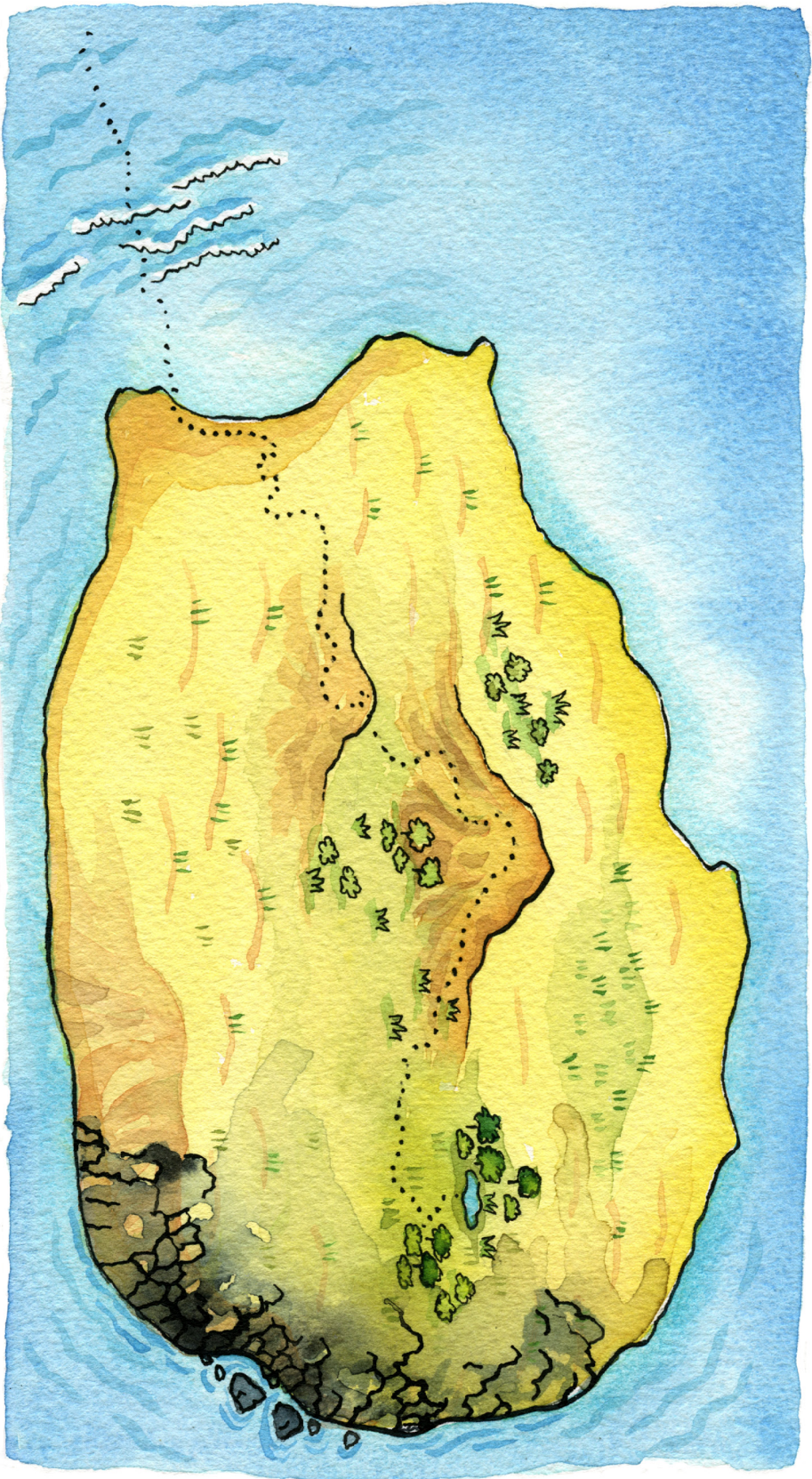
4

Vild, vacker och klok



Tema 2

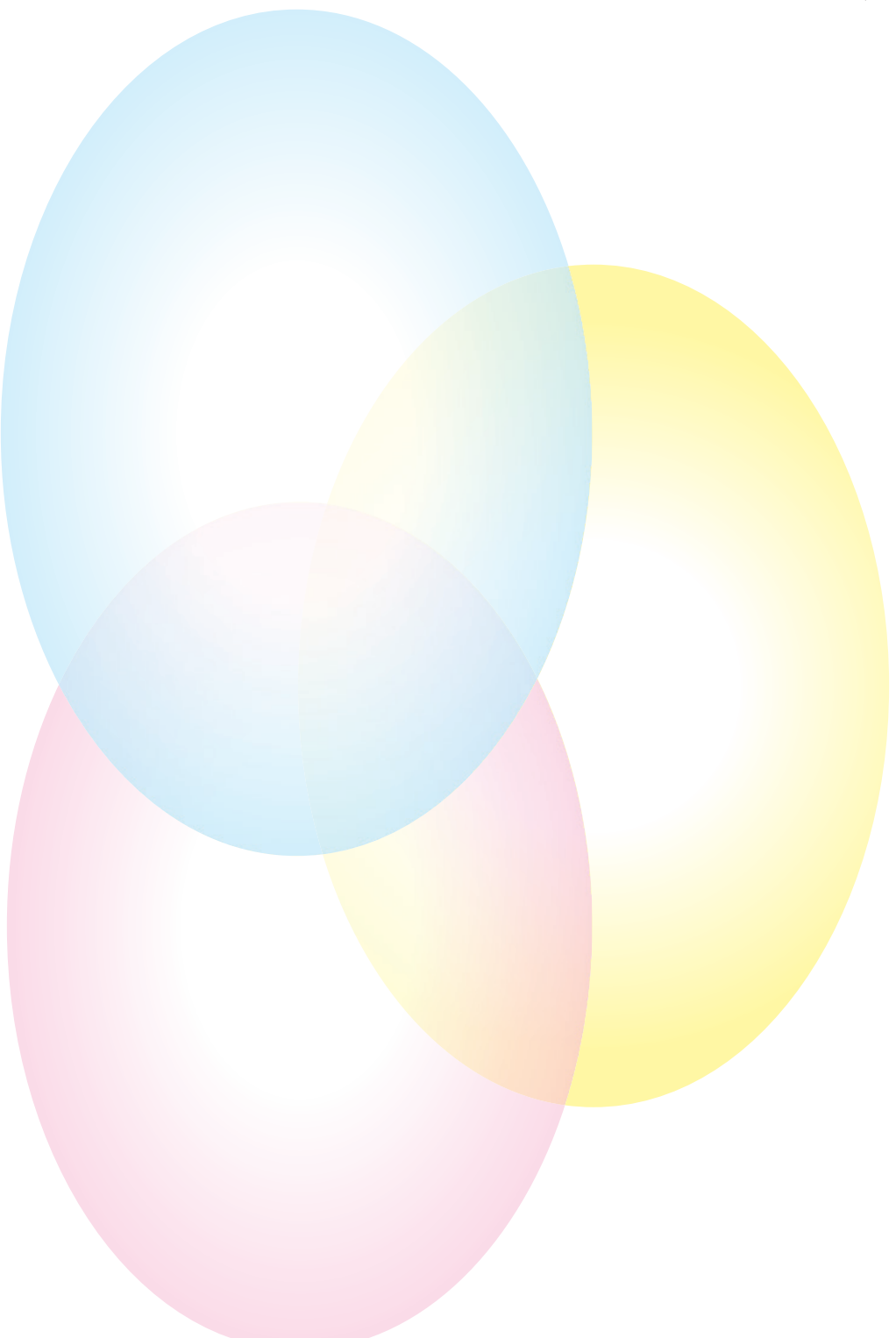
Vild, vacker och klok



6

Sanoma Utbildning. ZickZack 5 Lärummet Lärarhandledning. Kopiering tillåten.

BERÄTTANDE TEXT



Ringåtor

Alltsen jag såg dagens ljus
har jag gått runt detta hus.
Ja, i många, långa dagar,
men tro inte jag klagar.
Svar: Staketet

Hela dagen, hela natten
går jag över samma vatten.
Den som tror att jag blir blöt
är tyvärr ett riktigt nöt.
Svar: Bron

Liksom ugglan och som katten
är jag vaken hela natten.
Ska jag säga något mer?
Jo, jag sover upp och ner.
Svar: Fladdermusen

Jag är klyftig
men mycket sur,
ja, så knepig
är min natur.
Svar: Citronen

Med en tråd i mitt öga
jag ilar med fart,
både fram och tillbaka
tills jobbet är klart.
Svar: Synålen

Fyndet i grottan



Fyndet i grottan

Ur *Fem på tjuvjakt* av Enid Blyton

Femgänget består av de tre syskonen Julian, Anne, Dick och deras kusin Georgina (som kallas George) och hennes hund Tim. De är alla väldigt nyfikna och hamnar ofta mitt i olika äventyr. En sommardag, när hela gänget ligger ute på gräsmattan, åker ett cirkussällskap med apor, hästar och elefanter i en massa färgglada husvagnar förbi. Gänget bestämmer sig för att följa efter cirkussällskapet. Barnen slår läger i närheten och blir kompisar med pojken Palle och apan Pongo. Men akrobaten Lou och Tiger-Dan vill absolut inte ha femgänget i närheten. De bägge männen betar sig dessutom väldigt mystiskt. Varför vill de hålla gänget borta och varför betar de sig så konstigt? Det tänker femgänget ta reda på. De har därför följt efter Lou och Tiger-Dan in i en grotta.

Julian tände ficklampan och lyste, så de såg var de kunde få fotfäste och klättra upp till hålet i taket.

”Vad spännande”, sa George. ”Det här gillar jag. Jag vill gå först!”

”Nej, det vill jag”, svarade Julian. ”Det var jag som upptäckte hålet.”

Han började klättra upp med ficklampan i munnen, för han måste hålla i sig med båda händerna. Någon hade slagit in tjocka järntenar i grottväggen, så det var inte så svårt att klättra upp.

När han kom upp och stack in huvudet i hålet gav han till ett rop av förvåning.

”Nej nu... Det är en jättegrotta här! Stor som en kyrka! Och väggarna glittrar som om de var självlysande.”

Han klättrade upp och stod på golvet i den jättestora grottan. Väggarna lyste så starkt att Julian släckte ficklampan. Det var nästan så ljust att man kunde se utan lampa!

De andra kom efter genom hålet. De stirrade häpnadslagna.

”Vilket underligt sken”, sa Anne. ”Det är som i en sagogrotta.”

Dick och George fick kämpa för att få upp Tim, men till slut lyckades de. Han slokade med svansen när han kom ut i det underliga blåaktiga skenet. Men när George klappade om honom viftade han på den igen.

”Vilken jättegrotta!” sa Dick. ”Tror ni det här är Lous och Dans hemliga gömställe? Och vad gömmer de här?”

Julian tände ficklampan igen och svepte med den i alla mörka vrår.

”Jag kan inte se något här”, sa han. ”Fast det är väl bäst att vi undersöker hela grottan ordentligt.”

De började leta igenom alla vinklar och vrår i den stora grottan, men de hittade ingenting. Plötsligt ropade Julian till. Han böjde sig ner och tog upp någonting från golvet.





”En fimp!” sa han. ”Det betyder att Lou och Dan har varit här. Kom så ser vi om det finns nån utgång från den här grottan.”

I bortre änden, halvvägs upp på väggen, fanns ett hål som såg ut som början till en tunnel. Julian klättrade upp och ropade till de andra:

”Här! De har gått den här vägen. Det ligger en avbränd tändsticka här.”

Vilken konstig gång! Den var bara en dryg meter hög på sina ställen, och den gick i väldiga krökar längre och längre in i berget. Julian trodde att det hade runnit vatten i tunneln för länge sen. Men nu var den torr. Tunnelgolvet var alldeles slätt, precis som om alla ojämnheter spolats bort under många, många år.

”Hoppas inte den där underjordiska strömmen får för sej att den ska börja rinna här igen”, sa George. ”Då blir vi dränkta som katter.”

Tunneln fortsatte längre och längre in. Anne trodde att den aldrig skulle ta slut. Men så vidgade den sig plötsligt på ena sidan. Det var liksom en stor klipphylla där. Julian gick först och lyste med ficklampan.

”Här har de förrådet!” skrek han. ”Det ligger en massa grejer här!”

De andra samlades runt Julian för att se. Allihop lyste med sina ficklampor. På den stora, breda klipphyllan låg lådor och paket, säckar och askar.

”Vad är det i dem?” undrade Palle nyfiket. ”Vi kan väl titta efter!” Han la ifrån sig ficklampan och knöt upp en säck. Sen stack han ner handen och drog upp en guldplatta.

”Jaså, det var det här polisen var ute efter när de gjorde razzia på cirkusen förra året”, sa Palle.

”Inte konstigt att de inte hittade nånting, när det låg här nere! Nej, men titta!”

Säcken var full med bägare, skålar och brickor av guld! De satte upp allihop på klipphyllan. Det glittrade och glimmade i skenet från ficklamporna.

”Vilket kap”, sa Julian. ”De där två är riktiga stortjuvar! Ska vi titta i den här lådan också?”

Lådan var inte låst och det var lätt att få upp locket. I den låg det en porslinsvas som var så tunn att den nästan var genomskinlig.

”Jag vet ingenting om porslin”, sa Julian, men den här ser hemskt dyrbar ut. Vilka skurkar, va!”

”Och här då!” sa George och halade fram ett par läderetuier ur en påse. ”Juveller!”

Hon öppnade etuierna och alla fem flämtade till. Det gnistrade av diamanter, smaragder och rubiner. Det var både halsband, broscher och ringar!

I ett av etuierna låg en juvelbesatt tiara. Anne lyfte försiktigt upp den och satte den på huvudet.

”Nu är jag en riktig prinsessa”, sa hon.

”Vad vacker du är!” sa Palle. ”Lika vacker som konstberidaren Delphine när hon rider in i sina fina kläder!”





Anne tog av sig tiaran igen och la försiktigt ner den.

”Vilka kap de där två har gjort”, sa Julian och tog fram några silverbägare ur en annan låda. ”De måste ha hållit på länge.”

”Jag vet hur de jobbar”, sa Dick. ”Lou är akrobat, eller hur? Fasadklättring är förstås en enkel match för honom. Och så står Tiger-Dan nedanför och tar emot bytet.”

”Jag tror du har rätt”, sa Palle. ”Lou kan klättra var som helst. Han klänger i murgröna och på stuprör som en annan apa. Jag tror han skulle kunna klättra uppför en slät vägg också, om det behövdes. Han är vig som en katt. Han och Tiger-Dan måste ha hållit på med det här länge. Det var förstås det de höll på med när vi var på turné och de försvann på nätterna.”

”Han gömde säkert tjuvgodset i den där vagnen som du visade oss”, sa Julian. ”Du sa att han blev så arg på dej när du snokade i den. Han hade tjuvgodset där tills cirkusen kom hit. Och så gömde de alltihop här i grottan tills polisen hade slutat att leta efter det. Sen hämtade de ett par saker i taget och sålde nånstans där ingen kände igen dem.”

”Ja, så måste det ha gått till”, sa Dick. ”Och vilket gömställe det här är!”

”Ja, vem kunde ana att det fanns såna skatter djupt inne i berget!” sa George.

”Och så kom vi och ställde husvagnen rakt över ingången just när de skulle hit”, sa Julian. ”Inte underligt att de blev arga.

”Vad gör vi nu då?” sa Dick.

”Går till polisen så klart”, sa Julian. ”Vad tycker du? Jag skulle vilja se minen på poliserna när de får se det här.”

Försiktigt stuvade de undan alla sakerna igen. Julian lyste uppåt tunneln med ficklampan.

”Ska vi gå en bit till?” sa han. ”Det är inte slut på tunneln än. Titta bara!”

”Jag tycker vi går tillbaka”, sa Palle. ”Det är säkrast att vi skyndar oss till polisen!”

”Äsch, vi kan väl se efter vart tunneln leder”, sa George. ”Det tar inte lång stund.”

”Ja, det kan vi väl”, sa Julian. Han hade också lust att se vart tunneln ledde. Han gick först och lyste med ficklampan.

Tunneln mynnade ut i en annan grotta. Den var mycket mindre än den förra. I ena ändan av grottan glittrade det som av silver och så porlade det.

”Vad är det?” undrade Anne. De stod stilla och lyssnade.

”Vatten”, sa Julian. ”Hör ni inte hur det porlar? Det är en underjordisk flod, som rinner genom berget och letar sig ut genom något hål.”

”Som den där bäcken vi såg innan vi kom fram till vår lägerplats. Kommer ni inte ihåg att den forsade fram ur berget? Det kanske är den”, sa George.

”Antagligen”, sa Dick. De gick fram och tittade. Vattnet strömmade i en fåra tätt intill grottväggen.





”En gång i tiden kanske det rann tvärs igenom grottan och in i tunneln som vi kom igenom”, sa Julian.

”Titta här! Det är en djup fåra i golvet på grottan. Jag tror att vattnet rann här förr i världen och sen hände nånting som gjorde att det sökte sej en annan fåra.”

”Nu går vi tillbaka”, sa Palle. ”Jag vill se hur Pongo har det. Jag är lite orolig för honom. Förresten är det ruskigt kallt här. Jag tycker vi sätter oss i solen och äter. Här är så ruggigt.”

”Okej”, sa Julian.

De vände och gick tillbaka genom tunneln. De gick förbi klipphyllan med alla skatterna och sen kom de till den stora, lysande grottan. De klättrade ner genom hålet. Julian och George lyckades hjälpa ner Tim också, fast det var svårt, för han var så stor.

Sen gick de mot utgången. De tyckte det skulle bli skönt att komma ut i solen och friska luften igen.

”Jag kan inte se dagsljuset genom hålet”, sa Julian. ”Det borde vara här nånstans.”

Sen stötte han emot en slät vägg. Han lyste omkring sig. Hade de gått vilse? Var fanns hålet? Han lyste uppåt och fick syn på öppningen. Men det var mörkt ... inget dagsljus sipprade ner ...

”Hålet är igentäppt!” utropade Julian förskräckt. ”Vi kommer inte ut! De har varit här och lagt tillbaka brädorna. De har säkert skjutit tillbaka husvagnen också. Vi kan inte komma ut!”

Alla fem stirrade skräckslagna upp mot det igentäppta hålet. De var fångade!

Jakten på guldmasken



Jakten på guldmasken

Ur *Stackelstrands hemlighet* av Laura Trenter och Tony Manieri

Anna och Oscar Stackelstrand har flyttat hem till borgen vid Stora stupet, så nu kan de vara tillsammans med sina kompisar Nadja och Charlie igen. Med hjälp av olika ledtrådar har barnen klurat ut att det finns en värdefull skatt, en guldmask från Chiapax-indianerna, gömd i ett Silverrum någonstans på familjen Stackelstrands ägor. De bestämmer sig för att leta reda på den. Men hur ska de komma in i Silverrummet och kommer de att hitta guldmasken? Kanske kommer de att ha användning för den självspelande krypteringsmaskinen (Symphoneon) som Charlie har byggt.

Nadja tittar tankfullt på nycklarna.

- Man kanske måste vrida om alla samtidigt? Charlie lyser upp.
- Så klart! utbrister han. Det behövs naturligtvis tre nycklar för att inte en person ska kunna ta sig in själv och stjäla silvret. Om man måste vrida om nycklarna samtidigt måste man vara minst två.

– Smart, säger Oscar. Vi testar.

– Okej. Jag räknar till tre.

Oscar håller i de två översta nycklarna och Charlie i den understa.

– Ett ... två ... tre!

Det klickar till i låsmekanismen och den massiva dörren glider upp en liten aning. Anna drar fram en kraftig gren ur björnbärssnåret och med gemensamma krafter lyckas de bända upp dörren så att de kan se in. Det är alldeles kolmörkt och en isande kall vind drar plötsligt genom öppningen. Lilla Blå lämnar Nadjas axel och flyger i väg till en gren en bit därifrån.

– Fy, viskar Nadja. Vad är det här för ställe?

Charlie tittar in i dunklet.

– Om det drar, borde det betyda att det finns en öppning där inne. Ett fönster eller nåt.

– Fast om guldmasken verkligen är gömd här ..., börjar Anna.

– Kom igen nu, säger Oscar.

Försiktigt tränger de sig in genom öppningen och stannar mitt på golvet. Silverrummet är inte särskilt stort, knappast större än ett halvt klassrum och det finns inte ett enda fönster. Längs de fuktiga stenväggarna löper grova trähyllor och på väggen mitt emot dörren finns en murad eldstad.





Oscar tar fram sin ficklampa och går fram till en av hyllorna. Bakom tjocka lager av spindelväv ligger några märkliga verktyg som ser ut att vara flera hundra år gamla, och på en annan hylla står några spruckna träskålar och något som liknar en våg. I övrigt är rummet helt tomt.

- Här finns ju ingenting. Inte en enda flisa silver.
- Och ingen guldmask heller, säger Anna. Däremot drar det. Uh, vad kallt det är. Charlie känner på den skrovliga väggen.
- Jag fattar inte ... Det måste vara från den öppna spisen det drar.
- Men det finns ju ingen skorsten. Den hade vi sett i så fall, påpekar Oscar.
- Vad gör vi nu då? säger Nadja.

Oscar låter ficklampans ljuskägla spela över väggarna och taket.

- Ingen aning. Det verkar ju faktiskt vara en återvändsgränd, trots allt.
- Vi gör ett försök till med Symphoneon, säger Charlie och tar fram maskinen.
- Det har vi ju redan gjort, det är meningslöst, säger Anna.
- Vi har kanske inte varit tillräckligt uppmärksamma, ler Charlie. Vad var det nu för ord?

- DELTAS NED, svarar Anna, Oscar och Charlie med en mun.
- Okej ... då ska vi se.

Han trycker fram en serie nya kombinationer.

- DANTES LED? Oscar skakar på huvudet.
- DANSLEDET, då?
- Jag tycker vi går, säger Anna. Det här leder ingenstans.

Hon har nästan hunnit ut genom dörren när Charlie flämtar till. Oscar lyser upp den nya bokstavskombinationen.

- Det var som ...
- ELDSTADEN! säger Charlie.

Alla fyra vänder sig samtidigt om och stirrar på den gamla murade brasan. Oscar lyser in i den mörka öppningen.

– Det finns inget galler, säger han. Och ingen rökgång upp till nån skorsten heller. Den måste vara fejkad på nåt vis! Han lutar sig in i eldstaden och lyser uppåt.

- Däremot, säger han, finns det en vinschanordning!

Dold bakom en murad kant löper en tjock kedja genom ett gammalt stenhjul uppe i taket och vidare ner under eldstaden. Intill hjulet sitter en halvmeterlång metallspak som låser kedjan i rätt läge.

- Jag tror att det är en hiss.
- Okej, säger Nadja. Då åker vi ner.

Charlie tittar tveksamt på den rostiga kedjan.

- Tror du den håller?

Oscar rycker på axlarna.

- Jag vet faktiskt inte. Men jag är ganska säker på att det är den enda vägen ner.





De tittar på varandra en lång stund och sedan nickar de i tur och ordning.

– Vi gör ett försök.

De hukar sig och kliver in i eldstaden samtidigt som Oscar tar ett stadigt tag i järnspaken. Han tar ett djupt andetag och frigör kedjan med ett bestämt ryck.

Först händer ingenting, men efter några sekunder gnisslar det till och golvet börjar röra sig. I nästa ögonblick knakar det ordentligt och golvet i eldstaden hackar sig långsamt neråt. Det gnäller och knarrar i den gamla hissen, och när de kommit ner några meter får de syn på två tunga sandsäckar i andra änden av kedjan.

Strax efter stannar vinschen med ett ryck. Framför dem öppnar sig en smal gång som tycks försvinna i dunklet. Oscar tänder ficklampan igen. Tunga sjok av spindelväv löper tvärs över gången och det prasslar som av tusentals insektsben.

– Vad gör vi? undrar Oscar.

– Fortsätter, säger Anna med tunn röst.

Den iskalla vinden sveper undan väven. Gången slutar i ett litet rum en bit framför dem. Mitt på golvet skymtar en tung stenkänk och ovanpå den ligger några benknotor och en döds-kalle spräckt i två halvor.

– Vad är det där? andas Nadja.

Oscar föser undan spindelväven och tar sig långsamt fram till stenkänken med de andra tätt i hälarna.

– Vad är det? upprepar Nadja. Är det ... jag menar har det varit en människa?

Oscar skakar på huvudet.

– Nej, säger han. Det ser ut att vara rester av nåt djur ... typ en räva eller en hund ...

När han lyfter upp den ena biten av skallen blir ett sirligt utsmyckat träskrin under benknotorna synligt. Oscar frigör försiktigt skrinet från skelettdelarna och lyfter upp det. På lockets ovansida sitter en blå tvinnad fjäder, och trots att skrinet är nästan helt täckt av damm är det uppenbart att alla utsmyckningar är av renaste guld. Han blåser bort dammet och ställer ner skrinet igen.

– Okej. Vem ska öppna?

– Eftersom det var du som hittade det är det väl mest rättvist att du får öppna det, säger Anna generöst.

Oscar ler.

– Är ni beredda? Guldmask visa dig.

Han petar långsamt av en guldsprint och lyser på locket. Alla fyra tittar andäktigt ner i skrinet. Men där finns ingen guldmask. På botten, inlindad i nästan helt förmulnat tyg, ligger en liten ask med lock, en krigsmask i svart trä klädd med turkos mosaik och något som liknar en skalp.

– Åh, utbrister Charlie och tar upp masken. Det måste vara Qatiyotl – solens och kunskapens gud. Titta, det har nog suttit fjädrar i de där hålen.

Längre hinner han inte innan någon dyker upp i gången bakom dem. En skugglik gestalt med en flammande fackla närmar sig.

Skatten i slottsruinen

– Rosornas krig

Förberedelser:

- Välj ett föremål som ska gömmas. Det kan exempelvis vara en sten, en kula eller något liknande.
- Dela upp deltagarna i två lag. Ett lag är Röda Rosen och det andra är Vita Rosen. Det är bra att inte vara för många deltagare i de olika lagen.

Genomförande:

- Röda Rosen börjar med att gömma skatten. Det är viktigt att alla i laget vet var den är gömd.
- Alla i Vita Rosen väntar utom synhåll tills skatten är gömd.
- När skatten är gömd ska Vita Rosen försöka hitta den.
- För att kunna hitta skatten måste Vita Rosen hitta medlemmarna ur Röda Rosen som gömmer sig på olika ställen.
- När en medlem ur Röda Rosen hittas måste hen avslöja en ledtråd till var skatten är gömd.
- När medlemmen ur Röda Rosen har avslöjat en ledtråd gömmer hen sig igen.
- När Vita Rosen lyckats hitta skatten byter lagen roller.

Skatten i slottsruinen

Ur *Mästerdetektiven Blomkvist* av Astrid Lindgren

Allt började med att Kalle hade läst i tidningen om en juvelstöld som hade begåtts i Stockholm. Han blev genast intresserad, eftersom hans dröm var att bli detektiv. Strax därefter kom en kusin till Eva-Lottas mamma på oväntat besök. Han hette Einar och betedde sig mystiskt på många sätt, något som Kalle la märke till direkt. Till exempel den gången när Einar följde med Kalle, Eva-Lotta och Anders till slottsruinen utanför stan. Då öppnade Einar utan problem den låsta källaren med en dyrk, fast det var förbjudet att gå in där. När Kalle några dagar senare gick tillbaka till källaren hittade han en pärla på golvet. Han bestämde sig för att hämta Anders och Eva-Lotta så att de tillsammans kunde undersöka gångarna. Kanske låg juvelerna från stölden i Stockholm nedgrävda någonstans i källargångarna.

Efter två timmars grävande la Anders från sig spaden.

”Ja, nu liknar hela källargolvet en bättre potatisåker. Men jag har aldrig sett så lite diamanter på nåt ställe som här. Hur det nu kommer sej!”

”Du kan väl inte vänta, att vi ska hitta dom ögonblickligen”, sa Kalle.

Men han kände sig modstulen han också. De hade grävt upp varenda tum av golvet i det stora källarutrymmet, som låg nedanför trappan. Detta var den egentliga källaren. Men därifrån utgrenade sig långa, mörka, delvis raserade gångar, som förde in till kryptor, valv och fängelsehålor. De där gångarna såg inte så värst lockande ut, men naturligtvis var det tänkbart, att farbror Einar av pur försiktighet hade grävt ner sin skatt någonstans längre in i källaren. Och där skulle de kunna hålla på att leta ett år. Om han nu överhuvudtaget hade gömt den i slottsruinen. Kalle började känna ett litet spirande tvivel.

”Var någonstans var det du hittade pärlan?” frågade Eva-Lotta.

”Där, vid trappan”, sa Kalle. ”Men där har vi ju grävt runt omkring.”

Eva-Lotta sjönk fundersamt ner på nedersta trappsteget. Den stenplatta som utgjorde nedersta trappsteget var tydligen inte jordfast, för den vickade en aning när hon satte sig på den. Eva-Lotta flög upp igen.

”Man skulle väl inte kunna tänka sej ...”, började hon och grep med ivriga händer om stenplattan.

”Den ligger lös, hör ni!”

Två par armar kom henne till hjälp. Stenplattan flyttades åt sidan, och ett stort antal gråsuggor kilade hastigt iväg åt alla håll.

”Gräv här”, sa Kalle i upphetsad ton till Anders.





Anders tog spaden och körde den med kraft ner i marken på den plats där stenplattan legat. Det var något som tog emot.

”Det är naturligtvis en sten”, sa Anders, och han darrade lite, när han stack ner fingrarna för att känna efter.

Men det var inte en sten. Det var – Anders trevade med jordiga händer omkring föremålet – det var en plåtlåda.

[---]

”Å!” sa Eva-Lotta. Och när Anders fällde upp locket:

”Å, nej men hör ni! Det är precis som i Tusen och en natt!”

”Jaså, det är så det ser ut, smaragder och platina”, sa Kalle andäktigt.

Där låg det alltihop precis som det hade stått i tidningen, broscher och ringar och armband och en trasig pärlcollier med pärlor alldeles likadana som den Kalle hittat.

”Hundratusen kronor”, viskade Anders. ”Usch, det är nästan otäckt!”

Eva-Lotta lät juvelerna rinna mellan sina fingrar. Hon tog ett armband och trädde det på sin arm, och hon satte en diamantbrosch på sin blåa bomullsklänning. Hon placerade en ring på var och en av sina tio fingrar, och så skrudad ställde hon sig framme vid den lilla gluggen, genom vilken solskenet strömmade in. Det lyste och gnistrade om henne.

Barnen bestämde sig för att ta med sig juvelerna och gömma dem på ett annat ställe. När de lite senare återvänder till slottsruinen blir de instängda i källargångarna.

Mörker, mörker överallt! Då och då letar sig en strimma ljus in genom någon glugg. Men än lyser ficklampan, och den behövs. Det är svårt att komma fram. Ibland ligger stora stenar där och spärrar vägen. Det är fuktigt och halt och kallt. Tänk, att tillbringa natten här! Många nätter!

Anders och Kalle och Eva-Lotta håller varann i handen. Kalle lyser längs stenväggarna, där fukten sipprar.

”Tänk, dom stackarna som satt inspärrade här förr i världen”, säger Eva-Lotta. ”I många år kanske!”

”Men dom fick åtminstone mat”, knorrade Anders. En liten bulle skänker ingen långvarig mättnad, och han är mycket hungrig. Så här dags äter dom middag hemma!

”I dag skulle vi ha köttbullar”, säger Eva-Lotta suckande.

Kalle säger ingenting. Han går där och är arg på sig själv, för att han någonsin brytt sig om det där med detektivarbete. De kunde ha suttit hemma på bagerivinden nu och fört krig med De Röda och cyklat och badat och ätit köttbullar till middag och allt möjligt. I stället för att gå här i mörker och elände och inte ens våga tänka på vad som ska hända.





”Det är nog bäst att vi går tillbaka till utgångspunkten nu”, säger Eva-Lotta.

”Nu har vi nog sett vad som finns att se, och det är likadant hela vägen. Lika mörkt och otäckt överallt.”

”Låt oss bara följa den här gången till slut”, föreslår Anders. ”Sen kan vi vända om.”

Eva-Lotta hade fel. Det är i alla fall inte precis likadant överallt. Den här gången slutar i en trappa. Och en trappa betyder en förbindelse mellan två våningar. Det är en liten, smal spiraltrappa, där stenarna nöts av många fötter. Anders och Kalle och Eva-Lotta står alldeles stilla. De kan inte tro sina ögon. Kalle lyser med ficklampan. Sen rusar han uppför trappstegen. Men trappan är igenspikad upp till. Det är inte meningen att någon ska komma ner i källaren. Och inte upp heller tydligen. Kalle önskar att han kunde köra huvudet tvärs genom träet, så att flisorna yr.

”Vi måste ut! Vi *måste* ut, säger jag!” Anders låter alldeles vild. ”Jag uthärdar inte en minut till.”

Han får fatt i en stor sten. Kalle hjälper honom.

”Ett, två, tre – nu!” kommenderar Anders. Det brakar i träet. ”En gång till!”

”Du ska få se att det går, Kalle.” Anders nästan snyftar av upphetsning.

En sista gång med full kraft. Pang – träflisorna flyger åt alla håll. Det går lätt att plocka undan skräpet. Anders sticker upp huvudet, och han ger till ett tjut av glädje. Trappan leder upp till ruinens bottenvåning.

”Kalle och Eva-Lotta, kom”, hojtar han.

Men Kalle och Eva-Lotta har redan kommit. De står där och stirrar mot ljuset, mot solen, som om det vore ett stort underverk. Eva-Lotta rusar fram till fönsteröppningen.

Där nere ligger den lilla staden. Hon kan se ån och vattentornet och kyrkan. Och där, långt borta, ser hon bageriets röda tak.

Hotelltjuven

Det var en varm sommarkväll i mitten av juni när kriminalinspektör Harald Berggren checkade in på det lilla hotellet vid havet. Efter en arbetsam vår tyckte han att det skulle bli skönt med semester.

Precis när han hade släckt sänglampan för natten hörde han en knackning på dörren. Eftersom han höll på att somna struntade han i att öppna. Några sekunder senare hörde han hur det rasslade i låset och dörren gick upp. Harald satte sig förvånad upp i sängen och stirrade på dörren. I dörröppningen stod en kvinna med en stor väska i handen.

– Oj, jag trodde det här var mitt hotellrum, sa hon ursäktande innan hon stängde dörren.

– Jag tror bestämt att det finns en tjuv på hotellet. Det får jag ta tag i i morgon, sa Harald till sig själv innan han la huvudet på kudden och somnade.

Hur kunde Harald veta att det fanns en tjuv på hotellet?

Inbrottet

Det var årets absolut kallaste dag på skidorten när polisen fick ett telefonsamtal från en mycket upprörd man. Han berättade att han hade legat och sovit på övervåningen i sin fjällstuga och plötsligt vaknat av ett klirrande ljud. Han hade förstått att det var tjuvar i huset och rusat nedför trappan för att ta dem på bar gärning. Men tjuvarna hade tydligen hört honom, för de var borta, som uppslukade av jorden. En polispatrull åkte till huset och möttes av den upprörde mannen.

– Här måste de ha tagit sig in, sa han, och pekade på ett krossat fönster. Ni måste verkligen göra ert bästa och hitta tjuvarna, de har stulit allt av värde.

En av polismännen gick fram till fönstret. I snön utanför låg några stora glasskärvor.

– Jag tror inte att vi behöver leta efter några tjuvar, jag tror att vi har hittat den skyldige, sa han och spände ögonen i mannen.

Vem var den skyldige och hur kunde polismannen vara säker på vem det var?



Några sekunder senare hörde han hur det rasslade i låset och dörren gick upp.

Han hade förstått att det var tjuvar i huset och rusat nedför trappan för att ta dem på bar gärning.

Det var en varm sommarkväll i mitten av juni när kriminalinspektör Harald Berggren checkade in på det lilla hotellet vid havet.

Inbrottet

– Jag tror visst bestämt att det finns en tjuv på hotellet. Det får jag ta tag i i morgon, sa Harald till sig själv innan han la huvudet på kudden och somnade.

En polispatrull åkte till huset och möttes av den upprörde mannen.

Vem var den skyldige och hur kunde polismannen vara säker på vem det var?

Precis när han hade släckt sänglampan för natten hörde han en knackning på dörren.

Eftersom han höll på att somna struntade han i att öppna.

Harald satte sig förvånad upp i sängen och stirrade på dörren.

Men tjuvarna hade tydligen hört honom, för de var borta, som uppslukade av jorden.





En av polismännen gick fram till fönstret. I snön utanför låg några stora glasskärvor.

I dörröppningen stod en kvinna med en stor väska i handen.

Efter en arbetssam vår tyckte han att det skulle bli skönt med semester.

Han berättade att han hade legat och sovit på övervåningen i sin fjällstuga och plötsligt vaknat av ett klirrande ljud.

Hur kunde Harald veta att det fanns en tjuv på hotellet?

Det var årets absolut kallaste dag på skidorten när polisen fick ett telefonsamtal från en mycket upprörd man.

Hotelltjuven

– Jag tror inte att vi behöver leta efter några tjuvar, jag tror att vi har hittat den skyldige, sade han och spände ögonen i mannen.

– Oj, jag trodde det här var mitt hotellrum, sa hon ursäktande innan hon stängde dörren.

– Här måste de ha tagit sig in, sa han, och pekade på ett krossat fönster. Ni måste verkligen göra ert bästa och hitta tjuvarna, de har stulit allt av värde.



Kryptering med hjälp av chiffer



Håll mig nära

Nätterna är fukt och dimma
Sommardagar går mot höst.
Håll mig nära, känn mitt hjärta,
hur det bultar i mitt bröst.

Ingen vet när vi är framme,
ingen vet att vi är här.
Livet som vi längtar efter,
finns det bortom bergen där?

Skogen mörk och vassa grenar.
Bär mig pappa, håll mig hårt!
Över stup och snår och stenar.
Allt är svart och tungt och svårt.

Ingen vet när vi är framme.
Vi har gått i många dar.
Pappa, jag har tappat nallen!
Skynda! Låt den ligga kvar!

Regntung himmel, gummibåten.
Havet är så stort och kallt.
Under filten kommer gråten.
Vind och vågor överallt.

Ingen vet när vi är framme,
ingen vet vad komma skall.
Allt som vi förmått att göra,
gjorde vi, i alla fall ...

Nätterna är fukt och dimma.
Sommardagar går mot höst.
Håll mig nära, känn mitt hjärta,
hur det bultar i mitt bröst.

Av Lena Sjöberg, ur *Min syster är ett spöke och andra dikter*.
Rabén & Sjögren, 2019

Hekja och Snarf tvingas resa norrut



Tema 4

Esmats väg till Sverige



19

Kom till mig

Kom till mig när du är ledsen
och jag ska trösta dig.
Kom till mig när du är ensam
och jag skall hålla dig sällskap.
Kom till mig när du behöver prata
och jag skall lyssna.
Kom till mig när du är rädd
och jag skall hålla om dig.
När du än behöver mig
ställer jag upp för dig.
Vad det än gäller, när det än är,
finns jag här för dig.

Fadderdikt

Öppna ditt hjärta

Ur *Den stora kärleksfebern* av Anna Ehring

Att vara kär är omtumlande, underbart och härligt. Men det kan också vara både svårt och jobbigt. Känslorna åker berg och dalbana och man vet inte alltid vad man ska säga eller göra. Då är det bra att ha en klok, talande drake som man kan prata med.

Jag sprang med andan i halsen hela vägen hem. Lägenheten var tom. Jag gick ut och satte mig på balkonggolvet. Mattan på balkongen var säkert smutsig men den hade ett mönster som jag försvann in i. Och helt otippat började jag gråta. Den här gången kunde jag inte skylla på något otursliv eller några farliga killar som skrämmt skiten ur mig. Det som gjorde ont bodde inuti mig, som ett monster som ville förstöra allting. Jag gjorde bara dumt. Jag ville det inte, det bara blev. Jag var stel i hela kroppen och när jag grät var det som om kroppen blev lite mjukare.

En liten taggig kropp som jag så väl kände ålade sig upp i mitt knä. Harry la sig tätt emot min mage och sträckte ut sina små skrynkliga drakarmar det bästa han kunde i ett försök att omfamna mig. Tårar ramlade ner på hans skinn, och en tår föll mitt i pannan på honom. Han knep ihop ögonen. Jag snörvlade. Han öppnade sina gula ögon, satte sig upp i mitt knä och såg sig omkring.

”Hör du fågeln, det är väl en sådan där trast, va?”

”Strunt samma ...”, snorsnörvlade jag.

”Öppna ditt hjärta, Nisse, och släpp in fågelsången!” sa Harry och drog in luft långt in i näsborrarna.

”Är du helt fågeltokig eller?”

”Nej, jag ger bara tiden plats att få hända sig i mitt hjärta”, sa Harry.

”Vad snackar du om ...” Jag förstod inte alls vad Harry surrade om. ”Släpp in livet i ditt hjärta, Nisse!”

”Är du pruttfull, eller?”

”Nej, knäppsnille. Hur har du det med kärleksfebern?” Harry petade lite försiktigt med fingret på min överarm.

”Jag bara sabbar allt ...” Jag torkade bort tårar och snor med tröjan.

”Du är spänd som en nedfryst limpa!”

”Jag är skitspänd och bara säger och gör fel saker. Jag hatar att vara kär.”

”Tiden försvinner, livet rinner, sedan är man död ...”, sa Harry och skuttade ner på balkongmattan.



”Tack det var uppiggande att höra!” Inte ens Harry kunde göra mig glad.
 ”Livet händer inte bakåt. Allt du vill kan hända”, fortsatte han.
 ”Jag vill inte vara en idiot.” Jag knäppte iväg en gammal torr apelsinkärna.
 ”Varför är du en idiot?” Harry hade en ny min. Jag hade inte sett honom sådan förut. Han såg osäker ut.
 ”Saga kanske inte vill vara min kompis längre om hon fattar att jag är kär i henne?”
 Jag såg på Harry. Han mötte min blick och flera sekunder trillade iväg utan att han kom med något svar.
 ”Har du frågat henne?” sa Harry rakt.
 Jag bara stirrade på Harry. Var han inte riktigt klok? Jag tänkte inte säga till Saga att jag var kär i henne.
 ”Så det bästa som kan hända är att det inte händer någonting alls då?”
 ”Nej, det tror jag inte ...”, knorrade jag.
 ”När jag somnade i den där havrepufflådan ...”, började han.
 ”Ja?” suckade jag. Och undrade varför han började babbla om det nu.
 ”Jag irrade kors och tvärs i lägenheten för att den där trastens vackra toner letade sig rätt in i mitt hjärta. De klara tonerna snurrade sig allra längst in i mig och jag ville bara komma så nära dem som möjligt. Uppe på skafferiets översta hylla finns en ventil där trastens stämma kom alldeles nära mig och fyllde örongångarna med honung och hela mitt blod blev hallon. Det var som att näsgångarna puffade ut himlens alla stjärnor och luften jag andades fick mig att sväva fritt. Kärleksfebern berusade mig med trastens sång och ...”
 ”Blev du kär i en trast?” avbröt jag.
 ”Ja, och ingen är lyckligare än jag, för hade inte mitt hjärta varit öppet hade jag aldrig hört trastens ljuva sång som ...” Harry slöt ögonen och vaggade fram och tillbaka stilla för sig själv.
 ”Men är du inte ledsen att du aldrig fick träffa den där trasten?” Harry tittade upp.
 ”Nej, varför det?”
 ”Men trasten vet inte ens om att du finns?” Jag blev underligt arg av att Harry förälskat sig i en gammal trast.
 Rastlös reste jag mig och bar med mig Harry in till soffan. Jag la Harry på det mjuka plyshtyget. Han petade mig på armen och ville se mig i ögonen.
 ”Så min kärlek finns inte om inte trasten vet om den?” sa han.
 ”Men det är inte samma sak.” Jag rev loss lösa trådar från det trasiga på mitt jeansknä.
 ”Vad pratar vi om för sak?” sa Harry och la sig på rygg mot en soffkudde.
 ”Du bryr dig ju inte ifall trasten gillar dig, men tänk om inte Saga gillar mig.”
 ”Men om ingen vågar gilla någon först då kan aldrig någon gilla någon, eller?”
 Harrys frågor skrynkade ihop alla mina tankar till en svart klump.





”Jag fattar ingenting nu. Ska ingen gilla någon, vad sa du för något?”

”Om ingen vågar gilla först, vem ska då gilla någon, fattar du inte?” envisades Harry och trummade med svansen i soffdynan så det vispade runt soffdamm i solrummet.

”Den här kärleksfebern gör mig dum i huvudet. Saga tror säkert att jag är en idiot.”

Jag vände mig mot Harry som låg med armarna bakom huvudet och såg störtigt avslappnad ut.

”Du är en idiot som bara tänker på vad hon kanske tänker om dig.” Harry la benen i kors. Nu såg han riktigt dryg ut.

”Tack!”

Försökte han hjälpa mig eller inte?

”Du hinner inte alls vara kär när du är sådär spänd.” De gula drakögonen såg strax förbi mig.

Jag lutade mig mot soffryggen, den var mjuk.

Harry hade rätt. Jag hade inte varit kär en sekund sedan den här kärleksfebern drog igång. För det enda jag tänkte på var vad Saga skulle tycka om mig och då drullade jag till allting. Allt det där som gjorde mig glad när jag träffade henne var borta. För jag var hela tiden rädd att hon inte skulle tycka om mig, att hon skulle tycka att jag var en tönt. Jag var så uppskruvad att det inte ens var kul att träffa henne längre.

Jag måste bli samma gamla vanliga Nisse igen och strunta i om Saga tycker att jag är en tönt eller inte, det är min enda chans. Annars måste jag sluta vara med henne helt och det vill jag inte.

Min mun gled isär över hela ansiktet i ett leende, minst lika stort som halvmånen.

”Har du fattat nu?” Harry vände sin pigga nos mot mig. Jag nickade.

”Äntligen, din trögskalle!” sa han och skuttade upp på min mage så att jag spratt till.

”Jag ska öppna mitt hjärta annars händer ingenting och sedan är man död”, sa jag.

”Ja, lite gör du själv och lite lämnar du åt slumpen, så smakar livets soppa förstår du, lill-Nisse!”

”Ja, och jag vill smaka på den soppan lill-Drakis”, sa jag och pussade Harry mitt på draknosan.

”Jösses!” flämtade Harry.

Jag tryckte på skivspelaren. Nodis maskskiva spelade fritt i rummet, det var sak samma. Jag dansade runt med Harry i famnen och tankarna på Sagas leende flög runt och tapetserade hela lägenheten utan att göra mig svag, bara glad. Till slut svängde jag ett halvt varv och landade lätt, nästan svävande, på golvet där Harry rullade ut intill mig. Där låg vi på rygg bredvid varandra, jag utsträckt som en solfjäder.

”Harry, jag känner mig skitlycklig nu. Jag vill krama hela jordklotet!”

”Det är poesin som har målat alla dina tankar i hallon gosse”, sa Harry.

Det är inte heller lätt att försöka prata när man gråter, eftersom vart och vartannat ord avbryts av ett hulkande. Anledningen till att vi hulkar är att vi tappar bort vår normala andningsrytm när vi gråter. När stämbanden i halsen försöker hantera de märkliga andetagerna bildas de hulkande ljuden. Känslomässig gråt börjar ofta med snyftningar, som sedan övergår i snörvlande och hulkande. Efter ett tag lugnar vi ner oss och snyftningarna tar över igen. Det är jobbigt att gråta, men det känns oftast skönt och gör mindre ont efteråt. Gråt brukar minska smärtan och göra oss gladare. Så ohälsosamt är det inte!

Det finns tre olika typer av tårar – bastårar, reflexårar och känslotårar. Bastårarna sprids över dina ögon varje gång du blinkar. De håller ögonen fuktiga och sköljer bort damm och smuts. Reflexårarna försvarar ögonen mot främmande och irriterande ämnen. Om du till exempel skär lök börjar ögonen ofta rinna. Då är det den här typen av tårar som kommer. Känslotårarna fyller dina ögon när du gråter för att du är ledsen, arg, lycklig eller för att du har ont.

Vad är gråt och varför kommer det tårar?

Det är inte lätt att gråta snyggt och stillsamt. Nej, det sätter till exempel snörvlandet stopp för. Anledningen till att vi snörvlar är att en del av tårarna leds ut via tårkanalen och den mynnar ut i näsan. Om vi inte skulle snörvla skulle tår- och snorblandningen rinna ut genom näsborrarna, vilket vi förhindrar genom att snörvla.

Våra ögon behöver vara fuktiga för att fungera. Den vätska som håller ögonen fuktiga kallas tårvätska och bildas i tårkörtlarna, som ligger strax ovanför ögongloberna. För det mesta produceras bara så mycket vätska som behövs, men ibland blir det översvämning. Då klarar tårkanalen inte av att leda bort all vätska utan en del rinner ner längs ditt ansikte.





Det går åt mycket energi när vi är aktiva och fokuserade på en och samma person. En del forskare säger att vi därför inte kan vara förälskade längre än 18 månader, eftersom vi då har tömt våra energilagrar. Den energi som går åt när hjärnan ska tillverka alla de ämnen som gör att vi känner oss kära tar helt enkelt slut.

Förälskelse och kärlek brukar kopplas ihop med hjärtat. Men det är inte i hjärtat det sprakar till när vi blir kära, däremot aktiveras en viss del i vår hjärna. Den del av hjärnan som styr våra känslor kallas för reptilhjärnan, och när vi blir kära handlar det ju mest om känslor, mindre om klokhet.

Vad händer i våra kroppar när vi blir kära och varför?

Hos oss, precis som hos andra djur, sker saker i kroppen utan att vi vet om det. Djuret människa har en inbyggd vilja att para sig och få barn, för att på så sätt säkerställa att hennes art ska överleva. Vi gör då precis som andra djur, vi skickar signaler till vår omgivning om att vi vill para oss.

En del känner pirr i magen, andra kan inte sova. En del får svårt att äta, andra blir nervösa. Men det händer flera saker i kroppen när vi är kära! Pulsen ökar till exempel. Det gör att blodet åker runt i kroppen snabbare. Därför blir skinnet mer blodfyllt, rosa och spänt, speciellt i ansiktet. Pupillerna i ögonen förstoras också. Särskilt när vi ser på den vi har kär.

Förälskelsen brukar efter en tid gå över i en annan fas, som vi kallar för kärlek. Den fasen är mer utdragen och hållbar. Då känner vi en stark gemenskap – samhörighet – med den vi var förälskad i, men vi gör inte längre av med lika mycket energi.

Men det här med förälskelse och kärlek handlar om många olika saker. Det kan till exempel handla om att få och visa uppskattning, att känna vänskap och tillgivenhet, att uppleva hopp och längtan, att ha drömmar och planer. Vad förälskelse och kärlek är bestämmer vi alltså själva.

När vi blir förälskade ser reptilhjärnan till att kroppen skapar olika kemiska ämnen. Många av dessa ämnen gör att vi mår bra, känner oss lyckliga och ibland lite konstiga. Ett sådant ämne är dopamin, som forskarna beskriver som ett belöningshormon. Hjärnan belönar oss med dopaminet, så att vi känner oss lyckliga.





Vad är gråt och varför kommer det tårar?

Varför behöver ögonen tårvätska?
Vilka olika typer av tårar finns det?
Varför snörvlar vi när vi gråter?
Varför hulkar vi när vi gråter?

Vad händer i våra kroppar när vi blir kära och varför?

Vilken del av kroppen aktiveras när vi blir kära?
Vad är dopamin?
Vad händer i kroppen när vi blir kära?
Hur länge orkar vi vara förälskade?
Vad händer efter förälskelsefasen?
Varför blir vi kära?
Vem bestämmer vad kärlek är?



Ibland är man sorgsen

Ibland är man sorgsen ...

Kan knappast
Flytta foten
Kan knappast
Lyfta handen.

Man känner sig så tung
Och all glädje
Är långt borta.

Men andra dagar flyger man
Så lätt som dun i vinden.

Nog är det egendomligt
Att dagarna kan vara
Så olika varandra.

Av Karin Kaj Beckman, ur *Sitta stilla
och tänka efter – Dikter av Kaj Beckman*,
Tidens Förlag, 1980.

Robbie kan inte vakna

Mirakelpojkens stora dag

I ett försök att väcka tioårige Robbie Ainsley ur den koma han legat i efter en bilolycka, hade fotbollstjärnan Gianfranco Zola lovat honom en plats på hedersläktaren nästa gång Chelsea mötte Manchester United hemma. Och i lördags fanns Robbie på plats för att se sin hjälte sätta motståndarlaget på plats och göra det avgörande målet ...

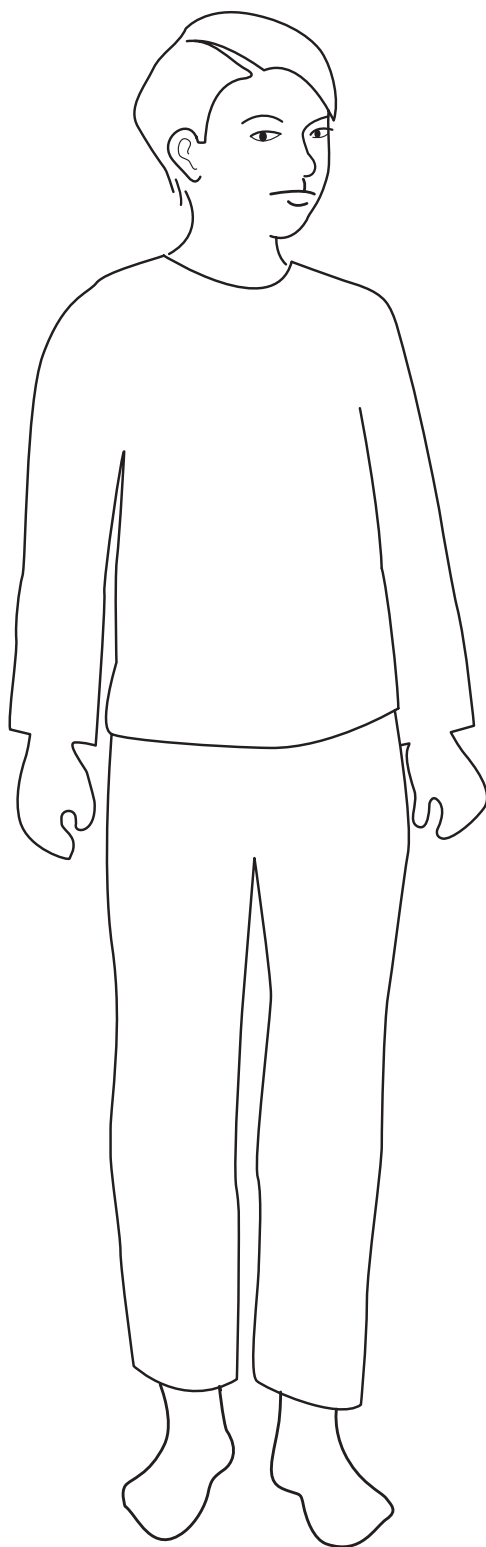
”Fantastiskt att Robbie var här och såg oss spela”, säger den italienske stjärnan. ”Och när han nu hade vaknat ur sin koma och kommit hit, så kan vi ju inte förlora, eller hur? Jag vinkade åt honom när jag hade gjort mål och hoppades att han skulle förstå att det där målet gjorde jag för honom. Det är en stor dag för mig och för hela laget idag, när Robbie har kommit tillbaka till livet för att stanna här hos oss. Det är mycket viktigare än att vi vann matchen, tycker jag.”

Robbies föräldrar var också närvarande, liksom familjens hund, Lucky. Även Lucky skadades vid olyckan men precis som sin husse klarade han sig.

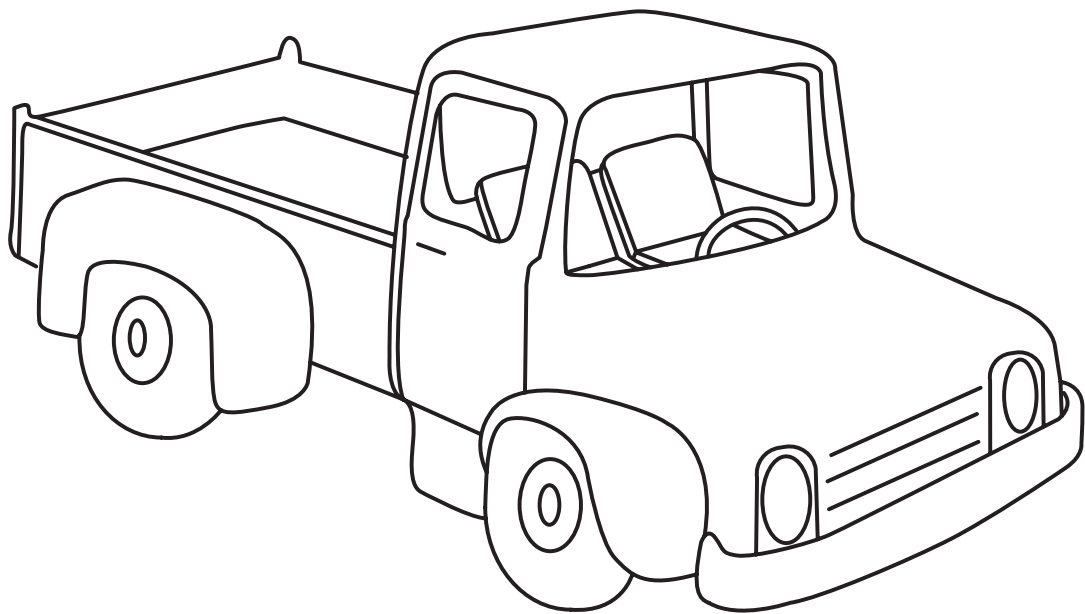
Vad säger då Robbie själv om sin stora dag? ”Gianfranco och jag sparkade lite boll efter matchen. Bara han och jag och Lucky. Coolt.”

Men det var inte allt Robbie hann med denna minnesvärda dag. Samma kväll återvände han till Exeter precis i tid för att hinna se kvällsföreställningen av Northcott-teaterns pantomimföreställning Askungen, där hans pappa spelar rollen som en av de fula styvsystrarna. ”Han var cool”, kommenterade Robbie efteråt. ”Hur cool som helst.”

Möte med en mamba



Möte med en mamba



Röd varning för orkan



Vad är en orkan och hur bildas den?



Grön mamba



Anakonda

Anakondan tillhör en grupp ormar som kallas boaormar. Gemensamt för alla boaormar är att de kramar ihjäl sina byten.

Anakondan kan bli så lång som åtta meter. Det är den tyngsta ormarten i världen och kan väga så mycket som 130 kg. Kroppen är brungrön eller grågrön med ovala bruna eller svarta fläckar.

Anakondan lever i Sydamerika. Den lever i eller i närheten av vatten, till exempel i träskmarker eller vid bäckar eller floder.

När den jagar gömmer den sig ofta i vattnet för att kunna överraska sitt byte som den drar ner i vattnet och kramar ihjäl. Den äter för det mesta olika små däggdjur, fåglar och fiskar. Men ibland kan den också äta kajmaner, krokodiler och andra ormar.

Anakondhonan föder levande ungar, och det blir mellan 10–15 ungar i varje kull. En anakonda kan få väldigt många ungar under sin livstid. Den kan nämligen bli äldre än 20 år.

